

DE VIJAND

Nancy stapte vlug naar Eessen.

Aan den barreel had ze lang moeten wachten. Trein na trein reed voorbij. Ze zag daar weer een rij van wel vijftig, zestig lokomotieven, allen op de vlucht naar Frankrijk, zooals de eindelooze karavanen bannelingen, die het meisje ontmoette.

— Die gaat vanwaar wij komen! riep een vrouw uit een der groepen verschrikte, afgematte lieden, die met hun weinige have voor den vijand weken.

Zij wees naar Nancy.

— Misschien ziet ze liever den Duitschman dan de Belgen, schreeuwde een man, die zwaar gebukt ging onder een zak en dan in de hand ook nog twee pakken hield. Er loopt nu aardig volk rond.

Nancy haalde de schouders op. De vrees voor spionnen was thans groot, en gaf aanleiding tot onrechtvaardige woorden en daden.

Schuil floten de treinen. Ze vroegen doortocht voor het nog te redden materiaal en den voorraad, die men in veiligheid brengen kon.

En grijsaards, mannen, vrouwen, kinderen van Kortemark, Vladsloo, Zarren,

van Staden, Gits, Hoogledde, van verder gelegen dorpen nog, zelfs de eeuwige dompelaars uit Leuven, Mechelen, Aarschot, versperden met hun rijtuigen, karren, kruiwagens, fietsen, de landwegen. Vermoeiden bleven rusten op een berm, lagen uitgestrekt op het gras, kermden, kloegen of vloekten, terwijl anderen voor zich uitstaarden met wezenloozen blik alsof ze niet meer wisten wat er om hen heen gebeurde.

Aan den zijweg naar Klerken, zag Nancy eensklaps de fusiliers-mariniers. Ze had het vernomen, dat die mannen, wier doortocht ze een week geleden had gezien, weer terug waren gekeerd, en zij ook schenen uitgeput van den strijd bij Gent en den geforceerden marsch over Wondelgem, Aalter, Thielt, Kortemark, Wijnendale, Zarren, dikwijls onder regen, zonder veel rust en onvoldoend gevoed. En waar bleven de versche Fransche en Engelsche troepen, waarvan men zeide, dat zij uit Frankrijk zouden komen, om den vijand te verjagen.

Nancy bereikte Eessen. Het dorp was vol Belgische soldaten.

Onder hen heerschte groote ontevredenheid. Velen bromden en betuigden luid hun misnoegen.

Het meisje hoorde een der mannen roepen:

— We zullen het wij wel weer zijn die 't hier nog eens al alleen mogen doen, zooals naar gewoonte. Ha, we zouden naar Frankrijk gaan... 't Was uit nu met onze miserie! Ja wel, vechten zonder rust en zonder eten... en met één tegen honderd! En zonder kanonnen en munitie! De dans zal wel weer beginnen.

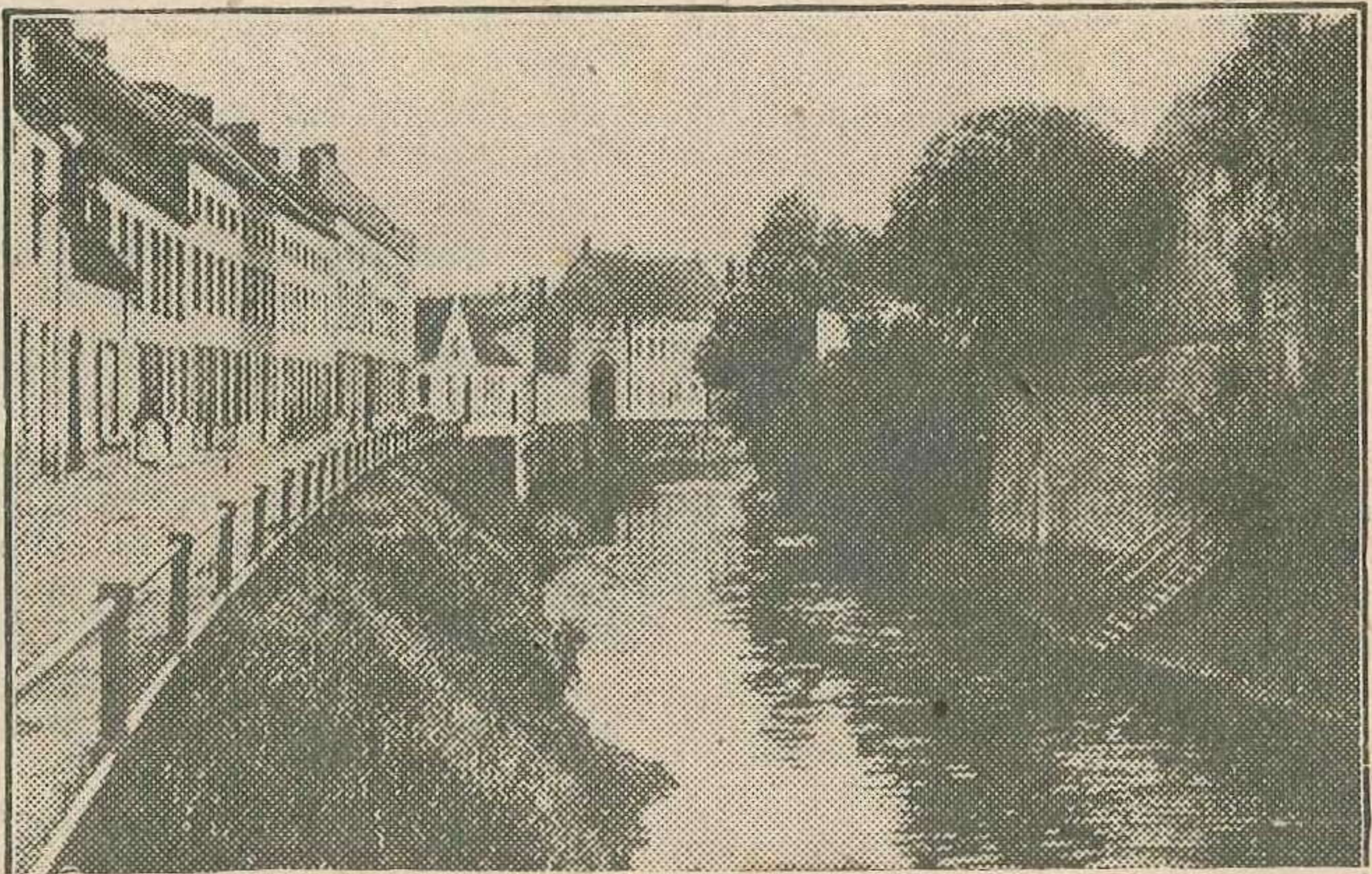
Hij was de eenige niet die zoo sprak.

— En meest soldaten van 't werkvolk nog altijd! schreeuwde een ander zoo luid dat ieder het hooren mocht. De heeren kunnen nu vluchten. Ze stuiven weg uit hun patriotische bonden. Ja, die mogen naar Frankrijk zooals ons beloofd was. Voor hen de goede bed-

drift, wanneer granaten hun lichaam openrukten, of als ze in slijk en bloed lagen te sterven aan hun gruwzame wonden.

Nu eerst begon Nancy de werkelijkheid te zien. Maar 't was nog niet de hel zelve, welke rond Dixmuiden laaide, al dreigde ze elk oogenblik los te breken.

Aan den IJzer waren soldaten bezig loopgraven en versterkingen te maken. Velen hadden hun schopje weggegooid op dien eindeloozen tocht naar 't Westen en van de hoeven kon men maar enkele spaden krijgen. Men peuterde steenen uit den dijk los met de bajonet of een zakmes, dolf de aarde op met de hand. En voortdurend woog nog die zware vermoeienis, die pijnlijke afmatting, knaagde de de honger, woelde bij velen zelfs de

Het Kanaal van Handzame, te Dixmuiden:

den en het voedsel, het gemakkelijk leventje en de hulp. Wij kunnen hier kreveeren! Is 't al anders geweest van Luik af? De Engelschen, de Franschen! Jawel, ons houden ze voor onnoozele, brave jongens, die 't wel voort alleen zullen aflappen en, mijn ziele Gods, we zijn het ook!

Dat klonk Nancy onaangenaam toe. Ze had ook nooit wat anders gehoord, dan hetgeen helden van ver achter 't front soldaten laten zeggen. Volgens de dagbladen scheen het wel, of de Belgen niet leter vroegen dan maar doodgeschoten te mogen worden voor het vaderland, ze nog zongen of juichten van geest-

klorts.

Zou dat geteisterd legertje den vloed van den vijand moeten weerstaan? Wie anders? Waarom hield men het dan op hier aan den IJzer, voor de wijde vlakte van Veurne-Ambacht, waar boven de groene vlakten kloeke torens oprezen en groote hoeven, maar toch vooral nog de buiverachtige verlatenheid hing.

Nancy zag in 't dorp weer opgewonden groepen vluchtelingen die met heftige gebaren vertelden hoe de Duitschers aanrukten, ulanen eerst, dan voetvolk, en 's avonds allerwegen hoeven en huizen brandden. Ze zouden nu ook gauw hier zijn.

Het meisje begaf zich naar haar vriendin Marie Borgers. Ze wilde haar uitnoodigen naar Dixmuiden te komen met haar familie, want men geloofde dat het in 't stedeke altijd veel veiliger zou zijn dan op 't platteland.

Ze belde aan 't groote huis en Marie deed zelf open. Maar haar oogen waren rood van 't schreien.

— O, Nancy... gij! riep ze vol vreugde uit. Wat ben ik blij u te zien...

— Wat is er gebeurd?

— Moeder is zoo ziek. We hebben nieuws gehad van mijn broer René... Hij is zwaar gewond en moet uit Antwerpen naar Holland gebracht zijn... Zoo is een van zijn kamaraden komen zeggen en dat heeft moeder zoo gepakt, dat ze een beroerte heeft gekregen. Ze is nu wat beter, maar toch lam aan een kant. Kom binnen.

— Ik kwam u juist vragen allen mee te gaan naar Dixmuiden. Ge moet bij ons blijven.

— Dat is heel schoon van u... maar zal het te Dixmuiden veilig zijn?

— Toch altijd beter dan hier...

— En wij kunnen niet weg. Moeder ligt te bed...

— Per gerij.

— Maar zij wil niet. Wij hebben al gesproken van vluchten. Vader is er ook tegen. Hij heeft veel graan gekocht en het ligt hier en daar in bewaring.

— Mijn vader wil ook niet hooren van weg te gaan.

— Maar kom toch in de kamer...

Nancy trad in en groet vertrek, waar ze Marie's zuster, Helena, ontmoette. Deze hoorde het voorstel en zei ook dadelijk, dat men er nu niet aan denken kon te vluchten.

— Tante Alida is boven bij moeder, vertelde ze, zij is van Kortemark komen loopen. De Duitschers zijn daar al!

— Zoo dichtbij! riep Nancy verschrikt.

— Ja, en ze hebben er al eenige huizen in brand gestoken... Naar den kant van Hooglede vechten ze met Fransche dragonders. Zoo vertelt tante, maar wie weet er nu juist wat er gebeurt!

— Maar hoe wilt ge dan blijven! riep de dochter van Veirle.

Juist kwam de heer Borgers binnen. Hij was een dier stoere West-Vlamin-

gen, eenvoudig, maar waardig, verstandig en ontwikkeld. Zorgen verduisterden zijn goedig gelaat.

Hij had den uitroep van Nancy gehoord en vroeg, zonder aan een begroeting te denken:

— Wat gaat uw vader doen?

— Ook nog blijven!

— Dat peinsde ik wel! En we zullen de eenigen niet zijn!

— Nancy komt vragen of wij met haar meegaan naar huis, vertelde Marie.

— Is het te Dixmuiden beter dan hier! En toch... ge kunt van daar rapper weggeraken als 't nood doet. Ga gij met Helena mee... Die sloebers van Duitschmans moorschen dikwijls met jonge meisjes en ik zou dat nog wreeder vinden dan een moord.

— En u en moeder achter laten! riep Marie uit.

— Wij kunnen ook komen... Gij zijt jonge dochters... En dan al die opgehitste soldaten...

— Vader, te gare weggaan of te gare blijven! verklaarde Helena.

— Ik vind dat schoon van u kind, maar 't is nu geen tijd om lang te bedisselen. Moeder wenscht ook dat ge vertrekt... Zij kan nog niet veel zeggen... maar dat heeft ze me nog aan mijn oor gemonkeld... En ge moet gehoorzamen... en 't kan nu niet beter passen, dat Nancy daarvoor komt. Ja, ga mee naar Dixmuiden! Daar zit ge achter ons eigen soldaten...

De meisjes stribbelden tegen, maar Borgers wilde van geen verzet meer hooren.

— Ik moet gehoorzaamd worden, zei hij op een toon, dien zijn kinderen kenden. 't Is misschien maar een kwade passage, voegde hij er bij... en zijn we weer rap te gare. Tante Alida blijft hier, heeft ze gezegd... Zij is toch vooral ook gevluht voor haar dochter, nicht Madeleine, die ze naar Dixmuiden heeft doorgezonden. Ge kunt die vinden op 't Begijnhof... Ga er eens naar zien!

De meisjes gingen 't een en ander bijeenzoeken...

— Wat dingen, hé! zei de heer Borgers tot Nancy. Mijn zoon erg gewond en niet weten waar hij is... René zou in Holland zijn. 'k Wil er heen... maar nu ligt mijn vrouw daar ziek! En wat

gaat die vervloekte Duitschman nog al op de parochie uitmeten... Wat een mensch al kan tegenkomen! En twee maanden geleden de gelukkigste der menschen zijn! 't Kan rap veranderen! Maar 'k ben toch blij, dat ge om Marie en Helene komt. Ge moet maar rap vertrekken, want de vijand kan onverwachts verschijnen. Hij zit al te Kortemark...

Een knecht kwam binnengelopen en riep verschrikt:

Ze gaan Dixmuidenwaarts!

— Waarom!

— Ze zeggen, dat de Duitschman naderd.

— O, dan moeten we seffens weg! kreet Nancy ontsteld.

— Ik zal Marie en Helene roepen... Ze moeten nu toch geen bucht meemen!

Borgers liep naar boven. De beide dochters lagen over het bed der zieke vrouw, die wat poogde te zeggen, maar slechts onverstanebare klanken uitbracht. Uit haar oogen straalde echter al de moederlijke liefde.

Geroerd bleef de man staan. Ja, nu voelde hij ook al het wreede van het besluit, dat hij schijnbaar zoo gemakkelijk genomen had, zijn kinderen heen te zenden, ze te scheiden van de ouders. En toch moest het... En 't werd hoog tijd! Hij diende dat tooneel te storen...

Stil stapte hij naar het bed en zei:

— Marie... Helene... 't wordt tijd! Wacht nu niet langer! Nancy wil weg... en zij heeft gelijk...

De meisjes weenden en kusten hun moeder. Dan stonden ze een oogenblik voor vader, die hun voorhoofd teekende met een kruis, zooals hij het deed, wanneer ze klein waren en moe van het spelen in de met goud gevulde weiden langs den IJzer of in den bloeienden boomgaard der naburige hoeve, slapen gingen.

Ja, er waren erger dingen dan de dood... en ze moesten heen... Een snik nokte in zijn keel, en Borgers geleidde zijn dochters naar beneden...

Doodsbleek stond Nancy aan het raam...

— Zie daar! riep ze, naar buiten wijzend.

Langs de huizen slopen grijze mannen voort, den vinger aan den trekker

van 't geweer, loerend naar alle zijden als roofdieren.

— Heere God, ze zijn daar al! zei Borgers onthutst... Nu moet ge binnen blijven. 't Zal misschien maar een patroulje zijn. Straks kan ik u wegbrennen... Vertoont u niet!

— O, als ik nog maar thuis geraak! zei Nancy half weenend. Wat gaan vader en moeder peinzen!

— Nu kunt ge er niet door! Hoor ze schieten! Weg van 't venster...

't Gansche huis daverde... Een granaat suisde door de lucht... 't Was misschien wel de eerste in 't IJzergebied.

Geheel ontdaan zette Nancy zich neer. Wat Walter Bonte al meer dan een week geleden voorspeld had, doch wat dan in den geest toch nog ver af scheen, was nu eensklaps tot Veurne-Ambacht genaderd: de oorlog.

Den 30en September had Eessen de eerste Belgische soldaten ontvangen en ze hartelijk verwelkomd. 't Was een afdeling lansiers, aangevoerd door luitenant Servais, die zelf bij den brouwer Costenoble gelogeed was. De mannen, flink in 't zadel gezeten, deden verkenningen door het Woud van Houthulst, naar Staden, Pœlkapelle, langs IJzer en Ieperlee.

Na hen verschenen karabiniers die onder bevel stonden van kolonel Pety de Thosée. Die maalken weer plaats voor de militaire slachterij en in den boomgaard van de brouwerij brachten men vet vee van Veurne Ambacht samen, dat er geslacht werd.

Maar de slaggers bleven ook slechts een dag en vertoefden thans te Dixmuiden, als ze tenminste nog niet doorgereisd waren naar Duinkerke.

En dan stroomden andere troepen door, tot nu eenige oogenblikken geleden de laatsten vlug verdwenen waren en de vijand kort daarna Eessen bezette.

Men zag geen inwoner op straat. Alle huizen waren dicht en achter de gesloten deuren zaten de dorpingen vol angst en huivering.

De eerste troepen trokken door en verspreidden zich in de omgeving, zonder zich echter naar Dixmuiden te wagen, want een eindje over het dorp

werden ze op hevig geweervuur van onze voorposten onthaald.

Maar na deze verkenners — hoe talrijk ze reeds waren — stroomde een nieuwe grijze vloed binnen en eensklaps was het dorp vol gehuil en getier. Wagens dreunden over de keien, dan rolde geschut aan en 't werd onmiddellijk in den boomgaard der brouwerij opgesteld.

Een reus van een kerel, die zich dokter noemde, trad de woning van den brouwer Costenoble binnen en vroeg dadelijk den weg naar de bovenverdieping. Hij wierp er alle deuren open, monsterde de kamers en koos er drie uit.

— Dat is een voor den kolonel, een voor mij en een voor twee luitenants, zei hij.

Log, met zware stappen daalde hij de trap af. Zijn laarzen dreunden op de treden... Beneden stonden eenige soldaten... Hij huilde hun bevelen toe, liep dan naar buiten en schreef op de voordeur... « Stalboerst 20 Regiment ». Vervolgens wilde hij weten waar de eetkamer was en gelastte er vuur aan te leggen.

Eindelijk verliet hij de woning.

Hij stormde de herberg de « Drie Koningen » binnen, waar een groep soldaten rond de kachel gehurkt zat.

Baas Le Roy (1) — Roye zeiden de dorpeligen — moest hen bedienen. De dokter liep naar den muur, las daar een vergeten plakkaat, dat over de uitdrijving der Oostenrijkers handelde, grolde als een beer en schreeuwde den waard toe :

— Wat is dat hier !

— Dat, stamelde de herbergier... ha, een stuk van de overheid... ik weet dat zelf niet... Ze hebben het daar komen hangen !

— Daarvoor verdient gij den dood !

— Maar wat kan ik daar aan doen !

— Waarvoor voert ge oorlog tegen ons ?

— Waarom ! Ja, wat weten wij daarvan... we wonen hier zoo ver aan den uitkant...

— Domme Belgen... En uw koning heeft u verkocht aan Engeland ! Bah, Engeland... we zullen het krijgen !

Woedend scheurde de dokter het papier van den muur en wierp het den baas naar 't hoofd. Dan liep hij de deur uit.

Een der soldaten kroop te dicht bij de stoof en verbrandde zijn wang. De kerel was trouwens bij drank. Als een razende sprong hij op, greep zijn geweer en huilde :

— Frank-tireurs !

Le Roy voelde, dat het een gevaarlijk oogenblik werd... De verhalen der vluchtelingen van Aarschot en Leuven, die hier doorgetrokken waren, kwamen hem voor den geest.

— Frank-tireurs? vroeg hij. Kan ik het helpen, dat gij uw kake brandt? Al uw kameraden kunnen getuigen, dat er hier niets tegen u gedaan is.

— Verdammte frank-tireur ! kreet de Duitscher en hij wilde aanleggen, maar zijn gezellen vlogen op hem toe en staken hem buiten.

Le Roy keek somber door 't raam. Plots was hij in al 't oorlogsgewoel geraakt. Als treffelijk, moedig burger, vertrouwde hij op het volkenrecht en daarom wilde hij niet vluchten... Kort geleden had hij een groote dochter verloren en ze rustte daar bij den hoogen toren... Moeder, die nog steeds om haar kind weende, had eenige dagen geleden een fotograaf ontboden, om een portret van het grafmonument te laten maken... Zag zij in hare hooge liefde het leed, dat over Eessen dalen zou, zag zij de aanstaande verwoesting van het dorp, waar men zoo vreedzaam had gewoond ! Ze wilde dan toch een herinnering behouden en 't was die aan het graf, waar haar geliefd kind sluimerde. Tragische en roerende profetie !

Ja, 't was of nu een booze geest boven Eessen hing... en boven gansch dat kloekke Keerlenland...

De wilde dokter liep intusschen te huilen door het dorp, maar zoo hooghartig als hij tegenover zijn minderen — en ook tegenover zijn zielken was — zoo plat toonde hij zich eensklaps, toen hij den kolonel van 't 20e regiment, von Vostenhoven, ontmoette.

Beiden begaven zich naar de brouwerij, waar mevrouw Costenoble om al deze ontsteltenis zat te weenen.

Von Vostenhoven scheen getroffen door die droefheid en zei op minzamen

(1) Al deze namen zijn echt.

toon: « Niet schreien, moeder, er zal u geen kwaad geschieden ».

De beide officieren begeerden dan te eten en in het Vlaamsch deftig-burgerlijk vertrek gebruikten ze een omelet en dronken ze eenige glazen champagne.

Maar gansch het dorp lag eensklaps te daveren onder het kanongebulder. De Duitschers schoten naar Dixmuiden, vanwaar echter even hardnekkig geantwoord werd. De granaten huilden door de lucht, barstten met geweld open, kogels kletterden op de pannen en tegen de muren.

De kolonel en de dokter liepen naar buiten, maar eenige oogenblikken la-

Halle, Nieuwpoort

ter reeds kwam een ordonnans in de brouwerij gesneld, verschrikt uitroepend:

— De kolonel is dood!

Von Vostenhoven was bij de kerk, tegenover « De Drie Koningen », door een granaatscherf in 't hoofd geraakt... lijk naar Thorhout voerde.

Eenige oogenblikken later bracht men het bloedig lichaam in de woning... Dan verscheen een auto, die het lijk naar Thorhout voerde.

De soldaten huilden van woede. Borgers en zijn dochters moesten zich ook in veiligheid stellen, want vlak bij de

woning ontplofte een granaat, zoodat de ramen in scherven uiteen kletterden.

— Naar den kelder ...rap! gebood de handelaar.

— En moeder? kreet Marie...

— Gaat naar beneden! Ik zal moeder halen... Wacht, geen oogenblik meer! Rap, Nancy, gij ook... ge zijt nu onder mijn bescherming!

— O, God, mijn ouders! kloeg het meisje. Wat zullen ze ongerust zijn!

Een nieuwe slag deed de gansche woning daveren.

De meisjes stormden gillend heen... Eenige vluchtelingen snelden ook binnen... Bij hen was een stevige boerenzoon.

— Allen naar den kelder! zei Borgers. Maar vriend, help gij mij een handje! vervolgde hij tot den man. Kom mee naar boven... daar is een zieke!

Samen, bijgestaan ook nog door tante Alida, droegen ze de kranke naar den kelder en dan zat de groep angstig onder de gewelven, terwijl boven hen de oorlog raasde. Eenige vrouwen baden luid aan hun paternoster.

Een bejaard man vertelde half weenend, dat zijn huizeke daar aan 't Vrijbosch in brand was gestoken... Hij jammerde echter nog 't meest over zijn koe...

— 't Waren ulanen, herhaalde hij telkens... En ze pakten Blare en staken ze met de bajonet in 't lijf en 'k hoorde heur zoo deerlijk borrelen... en ik zag het bloed uit haar balg stroomen, zoo'n brave beeste... en vet! Och Heere, wat een mensch toch tegen komt! Die duivels, die duivels!

— Maar de Belgen zitten toch in 't bosch? vroeg Borgers.

— Och, Belgen, Duitschmans, Franschen, Engelschen... we hebben daar van alles gezien... de Heere is 't wijs, hoe 't al dooreen krioelt en wriemelt, maar 'k wete wel, dat de Duitschman meester speelt, onze doening in brand zette en Blare dood stak... die sloeber, die eendellijke sloeber! Als ze in Oogstmaand den Duitschman doorgelaten hadden zou ik mijn Blare nog hebben.

— Zult ge zwijgen! riep de boerenzoon. Ge moest beschaamd zijn zoo te spreken!

— Ge zijt toch ook geen soldaat, al

hebt ge nog de helft van mijn jaren niet...

— Maar over eenige dagen zal ik het zijn! Ik weet nu, waarvoor we vechten!

— Met uw toete ja, zult ge soldaat zijn. We kennen dat!

— En gij peinst zeker, dat uw Blare heel België is!

— Toe... toe, is dat nu een oogenschijnlijk om ruzie te gaan maken! riep Borgers. Hoor eens buiten...

Zware slagen klonken weer. De vloer trilde.

— O, we moeten er allen aan! kermde een jonge vrouw. En ik zal een kind koopen! Waar ga ik dat doen! En mijn vent die soldaat is... en God weet waar doolt of misschien al onder de aarde ligt! Jozef-Maria, wat tijden!

Buiten woelden de soldaten door elkander. Veel gewonden lagen reeds op straat of werden in huizen binnengebracht, waar hun makkers op ruwen toon water en linnen eischten en tevens ham en eieren, bier en wijn stalen en de burgers bedreigden, hen uitscheldend en beleedigend.

Hevigter werd het vuren uit Dixmuiden en plots kregen de Duitschers bevel terug te trekken. Ze schreeuwden om karren en paarden, namen matrassen en dekens weg, laadden hun gewonden en dooden op, en vertrokken huilend en tierend.

Ze riepen de bewoners toe, dat ze wel terugkeeren en dan roode kermis houden zouden.

Maar pas waren ze verdwenen, of de menschen vlogen naar buiten, troppelden samen en verheugden zich over den snellen aftocht.

— We zijn ze kwijt!

— En voorgoed!

— Ze zullen leeren naar Veurne-Ambacht te komen!

— En dooden en gekwetsten dat ze hadden! 'k Had niet gepeinsd, dat het zoo rap zou gedaan zijn! Moesten we daarvoor zoo benauwd zijn!

Zoo klonk het, en veel goede lieden meenden waarlijk, dat met deze korte beschieting de nederlaag van den vijand beklonken was.

— En nu naar Dixmuiden! zei Borgers tot de meisjes. Ja, ja, wij komen achter... ik zal een wagen halen... on-

ze sjees is meegenomen! Waarlijk, we zullen komen. Maar trekt gij al vast weg!

— O, ja, laten we gaan! smeekte Nancy ongeduldig. Moeder zal ziek zijn van angst.

De onzen moesten de ontruiming van Eessen bemerkt hebben, want hun vuur was verlegd en eenige granaten huilden thans hoog boven den toren om ginder veel verder, nog verwarring en dood in de gelederen der Duitschers te zaaien.

De meisjes velieten het huis. Eensklaps bleef Helena staan.

— Marie, ga gij alleen met Nancy mee, zei ze.

— En gij?

— We moeten toch 't een en ander hebben van kleeren. Ik zal met vader volgen... En ook vrees ik, dat vader niet achter komen zal, als ik hem niet aanzet.

— Maar laat mij dan ook terugkeeren!

— Nancy mag niet alleen blijven...

— O Neen, Marie, ga mee! drong Veirle's dochter aan...

— Maar achter komen! riep Marie haar zuster nog toe.

— Wees gerust... ik heb al mijn vol-le goesting van den oorlog, om nog te Eessen te blijven...

Helena keerde terug naar 't dorp, waar men nog niet vermoedde, hoe vreeselijk de vijand zijn bedreig'ing uitvoeren zou, want al was deze voorhoede teruggeslagen, talrijker en talrijker stroomden immers de nu bij Antwerpen vrijgekomen troepen toe, om hier den begeerden weg naar Calais en 't Kanaal te banen.

Nancy en Marie snelden voort.

— Zie, daar is de heer, die verleden week ook bij u was! zei de vriendin.

Nancy keek op en een gloed sloeg in haar gelaat. Ze zag Bonte en snelde naar hem toe, roepend en lachend en schreiend...

— Walter, Walter! stamelde ze dan.

— God zij gedankt... ge zijt daar veilig en wel! en ook de onrlogskorrespondent scheen nu niet die kalmte te behouden, waarop hij zich beroemd had.

Hij greep het meisje bij de handen

en drukte die en 't was of zijn blik tot diep in haar ziel drong.

Eensklaps trok Nancy zich verlegen los. Wat moest Bonte wel van haar denken? Had ze nu niet haar innigst gevoel verraden?

— Ik kwam u zoeken, verhaalde Walter. De Fransche en Belgische soldaten lieten mij niet door... anders was ik reeds lang te Eessen geweest...

— Door de granaten!

— Die wil ik voor u trotseeren, fluisterde hij. Maar kom... zei hij luider, nu zijt ge hier... en alles is weer goed. Toch heb ik veel angst om u uitgestaan.

— Ik heb onder de Duitschers gezeten.

— Ja, ik weet het, dat die kerels te Eessen waren en 't was mijn grootste angst, dat we gescheiden zouden zijn.

— Maar ze moesten terug!... Ze hebben al rap de nederlaag geleden, hé?

— De nederlaag? Vlei u niet met ijdele hoop! Ze zullen spoediger terugkeeren dan wij het wenschen! 't Was maar een verkenning en nu hebben ze ondervonden, dat de onzen niet verder trekken maar stand zullen houden, en dus halen ze hulp...

— Vader en moeder waren zeker erg ongerust?

— Dat kunt ge begrijpen! We gaan hen nu vlug tevreden stellen... En uw vriendin is daar ook?

— Ja, Marie... Zij gaat mee naar ons.

— Zou ik nu maar niet terugkeeren? vroeg de gezellin...

— Neen, neen, Marie... Ze komen van uw huis immers achter!

Gedrieën begaven ze zich naar de stad. Onderwege zagen ze de Franschen en Belgen versterkingen maken. Bonte vertelde, dat het bombardement te Dixmuiden niet veel schade aangericht had... Wat gaten in de daken en hier en daar een opening in de straat...

Maar de granaten hadden toch eensklaps alle inwoners uit hun gevoel van veiligheid wakker geschud en velen dezer trokken reeds met pakken en zakken, met wagens en karren heen, weg al over de Hooge Brug, Veurne-Ambacht in.

Vader en moeder Veirle toonden zich zeer verheugd, toen ze hun dochter behouden terug zagen. Nancy verhaalde haar lotgevallen. En dan kwam de

kwestie van de vlucht weer te berde. De rentenier wilde nog van geen heengaan hooren.

— Filomene is weggelopen, zei hij, maar toch weer beschaamd teruggekomen. En ik zou minder moed hebben, dan onze dienstmeid? En zie eens door het venster ...dat zijn reeds vreemde troepen zeker, die ons komen helpen!

Er reden zonderling gekleede ruiters voorbij. Lenig zaten ze op hun witte en gevlekte poney's.

— Dat zijn Marokanen en Algerijnen, zei Bonte. Ja, die komen helpen! Maar 't zal slechts een kleine afdeeling zijn!

— De andere troepen zullen volgen...

— Laten wij 't hopen, dat ze niet te laat komen!

— En de Duitschers zijn weer teruggetrokken...

— Misschien een paar kilometer. Zie mijnheer Veirle, ik zou u een kwaden dienst bewijzen door mij optimischer uit te laten, dan ik mij zelf voel. Ik kan u allen zeggen, dat de genomen maatregelen op een verdediging der IJzerlinie wijzen en dus komt uw stadje ook eens in den dans... En 't zal ontzettend zijn, vrees ik.

— Maar we kunnen 't nog eens afzien!

— Zaten we er vandaag niet onverwacht in? vroeg zijn vrouw.

— Luister... ga gij met Nancy naar Veurne...

— En gij hier blijven

— Ik kom achter, als 't nood doet.

— Neen, neen... niet van elkaar. Luister, we blijven tot gij gebiedt heen te gaan, en natuurlijk ons vergezelt...

— Maar ik ben een man!

— Daar vragen de granaten niet naar. 't Is niet noodig, nog langer te redeneeren. Gij kunt niet scheiden van uw huis. Welnu, we blijven, en dat God ons genadig zij...

En 't gezin Veirle sloot zich dus nog niet aan bij den stroom van vluchtelingen, die door Dixmuiden gudste, inwoners der stad, maar meer nog menschen van Beerst, Koekelare, Bovekerke, Vladsloo, Kortemark, Wijnendale, Aartrijke en andere dorpen meer Westelijk, waar de Duitschers zich reeds genesteld hadden.

HET BLOEDIG IJZERLAND

DOOR

A. HANS

EEN GEZICHT OP DE VOORMALIGE SAKEN TE NIEUWPOORT

MET DOORSNIFFEN VAN FRIGATELOOZD IN HET «NEMANDELAND»

Uitgever J. HOSTE, 36, St-Pieterstraat, Brussel